

גו לאומי
אשקלון

פקה חיים צעירים

החובדת של:

ילדים שלום,

אני ארצי, אני שובב, אני כמוכם צעיר, אני יעל
ואני אוהב לטייל ברחבי ישראל.
הייתי גם במבצר גמרוד, בין פלגי עין חמד, במערת הנטיפים,
במצדה, במערות בית גוברין ובחוף פלמחים.
במדבר, בחורש, בחוף ובים.
בכולם אני מטייל ושומר עליהם גם!
רוצים להצטרף אליי? ליהנות, ללמוד דברים מרתקים
וגם לשמור על הסביבה?
רוצים? מצוין! אז בואו נטייל באהבה.

קחו את החוברת וביחד נטייל בגן לאומי אשקלון.
הצטרפו אליי ותהיו "פקחים צעירים" ובדרך תלמדו
איך נהנים וגם מטיילים נכון.
אז קדימה!
הרימו רגליים, קחו עט והורים,
נפתור חידות ונבין את סוד הדברים.
כאשר תסיימו את כל המשימות תוכלו להתייצב לטקס,
שהוא יום חג,
לקבל את התעודה וגם את התג!

שלכם באהבה,

ארצי,
מדריך הטיולים האישי שלכם

להורים: לצורך ההתמצאות בשטח, מומלץ להיעזר בדפדפת
ובמפת הגן הלאומי שקיבלתם בכניסה.

סיפורו של פסלון

תחילת המסלול בחניון השער הכנעני, בקרבת הכניסה לגן הלאומי. מהחניון צעדו לכיוון מתחם השער הכנעני. לצדכם סוללת עפר שעליה ניצבה לפני כ-4,000 שנה חומת היישוב הכנעני. בלב המקדש הקדום ששכן באזור נחשף פסלון בדמות עגל מצופה כסף.

הנוסעים הרבים
שהגיעו לאשקלון
הקדומה או יצאו ממנה
בדרך הים או בדרכים
יבשתיות התפללו
לפסלון לשם הצלחת
מסעם.
לפניכם מפת הגן
הלאומי, בה חבוי העגל
בשמונה מקומות
שונים שאליהם תגיעו
היום. האם תוכלו
למצוא ולסמן אותם?

המשיכו לפי השילוט
והגיעו אל השער הכנעני.

התקופה העות'מאנית 1516-1917	0	לספירה
התקופה המוסלמית המאוחרת 1291-1516		
התקופה העלבית 1099-1291		
התקופה המוסלמית הקדומה 638-1099		
התקופה הביזאנטית 638-324	0	לפני הספירה
התקופה הרומית 37 לפני הס' - 324 לס'ה'		
התקופה ההלניסטית 332-37		
התקופה הפרסית 332-586		
התקופה הישראלית 586-1200	0	לפני הספירה
התקופה הכנענית המאוחרת 1200-1550		
התקופה הכנענית התיכונה (ב) 1550-2000		
התקופה הכנענית התיכונה (א) 2000-2200		

« משימה 2

השער המקושת הקדום בעולם

תאמינו או לא, אך כעת אתם עומדים מול השער המקושת (בנוי כקשת) הקדום בעולם! אשקלון שכנה על דרך הים העתיקה שקישרה בין מצרים לסוריה ולכן הייתה תחנת מסחר חשובה, ורבים חלפו דרך שער זה.

הקיפו באיור היכן נמצאות לבני בוץ מקוריות (עתיקות), לבני בוץ משוחזרות (חדשות) ואבני כורכר מחוספסות (השתמשו בתמונות למטה כרמזים). לבסוף מתחו קו בין סוג האבן לאחד המקומות המתאימים באיור.

לבני בוץ מקוריות לבני בוץ משוחזרות אבני כורכר

עברו בתוך השער הכנעני לצדו השני, צאו ופנו ימינה אל המצוק המשקיף אל הים. לכו דרומה על השביל לפי הסימון (לכיוון סוכת המציל). באמצע המסלול על המצוק תגיעו לרחבה הצופה אל הים.

« משימה 3

היסטוריה בחולות

מצאו נקודת תצפית יפה, שבו והביטו בקרקע. פזורות כאן "מזכרות" רבות מן העבר. מצאו חרס קדום בצבע כתום-חום, פיסת שיש בהירה וצדף יפה. הניחו אותם במסגרת, ציירו את צורתם והחזירו אותם למקומם.

**זכרו: פקחים צעירים מתבוננים ולומדים, אך אינם לוקחים מהשטח
דבר. הרי מה יקרה אם כל אחד ייקח "מזכרת" מהשטח?**

הידעת?

- * חרס הוא חומר שנוצר מטין, התקשה בתנור ושימש למטרות שונות: מכדי שתייה ועד מצע לכתיבה.
- * שיש הוא סלע קשה ששימש גם ליצירת פסלים.
- * צדף עשוי מחומר קשה העוטף רכיכות החיות בים.

אתם מוזמנים להישאר במקומכם מול הים ולעבור למשימה הבאה.

« משימה 4

מבוך הפלשתי האבוד

אם פלשתי היה נוסע קדימה בזמן ומגיע לאשקלון בתקופה שבה שלטו בה המוסלמים, הוא היה מתבלבל. הכול כל כך גדול ומסובך! לעיר היו שערים שונים - כל שער פנה לכיוון העיר או האזור שעל שמו הוא קרוי. עזרו לפלשתי להגיע משער ירושלים (1) לשער עזה (2), ומשם אל שער הים (3).

הידעת?

אשקלון קשורה במעלליו של שמשון הגיבור, שהיכה כאן 30 פלשתים.

המשיכו על שביל המצוק והגיעו לסוכת המציל בחוף.

לספירה

התקופה
העות'מאנית
1516-1917

התקופה
המוסלמית
המאוחדת
1291-1516

התקופה
הצלבנית
1099-1291

התקופה
המוסלמית
המאוחדת
1099-638

התקופה
הביזנטית
638-324

התקופה הרומית
37 לפי סה"נ -
324 לסה"נ

התקופה
ההלניסטית
332-37

התקופה
הפרסית
332-586

התקופה
הישראלית
586-1200

התקופה
הכנענית
המאוחדת
1200-1550

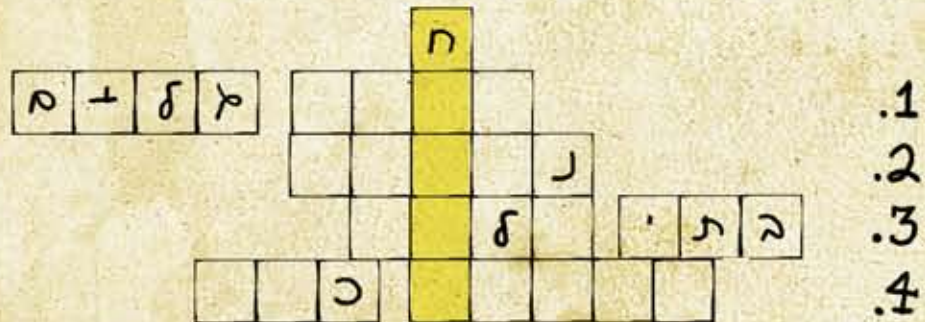
התקופה
הכנענית
התיכונה (ב)
1550-2000

התקופה
הכנענית
התיכונה (א)
2000-2200

לפני הספירה

« משימה 5 תשבץ חופי

- למרות של ישראל יש קו חוף ארוך מאוד, מצטמצמים השטחים הפתוחים בו בגלל בנייה רבה. ההגדרות שלפניכם קשורות למבנים ומתקנים שונים הנוגסים בחופי הארץ.
1. הוא לא בונה את הגלים. להיפך!
 2. המקומות שבהם עוגנות אוניות. ללא ניקוד, אפשר לחשוב שמדובר בחרקים קטנים וחרוצים
 3. בהם מתגוררים בזמן החופשה
 4. המפעלים הללו מזכירים בשמם הראשון את המקומות שבהם עוצרים אוטובוסים. מייצרים בהם חשמל (אם תביטו דרומה תוכלו להבחין באחד מהם, ולו כמה ארובות)

מהי המילה המסתתרת בחלק הצבוע של התשבץ? — — — —

הידעת?

בשל הבנייה הרבה בחופי הארץ, נותרו כיום בממוצע 2.5 ס"מ חוף בלבד לכל אחד מתושבי המדינה! ההשפעה על הטבע עלולה להיות הרסנית. אפשר להמשיך ולבנות אבל בתבונה.

מחוף הרחצה חצו את החנייה הגדולה עד למדשאה שנמצאת ליד "מרכז השירות למטייל" במרכז הגן הלאומי. במרכז המדשאה עץ שקמה גדול (ראו צילום). שבו לצדו.

« משימה 6

עץ שקמה וחברים אחרים

עץ השקמה הקשיש שלידו אתם עומדים כעת מרשים למדי, אבל הוא רק חלק קטן מהצמחייה שמאפיינת את הגן הלאומי וסביבתו.

הקיפו בתפזורת הבאה את שמות הצמחים והעצים - מימין לשמאל או מלמעלה למטה:

ה	ה	נ	+	ב	ס	נ	ה	ט	+	ש	כ
נ	ב	ק	ק	ט	ס	ו	ח	נ	ת	א	ה
ז	ז	ז	ז	ס	נ	ט	+	+	ס	ש	ב
כ	ר	ב	ב	נ	ה	נ	ת	ו	ר	ס	+
ט	ס	+	ז	ס	א	פ	ת	ס	+	כ	ר
+	+	כ	פ	כ	כ	נ	+	ז	נ	ק	ב
ס	פ	ו	ח	ה	ב	ט	א	ז	ו	ר	ב
ר	ז	ס	כ	+	ב	כ	ש	ב	נ	ו	ר
כ	ס	ח	ו	נ	נ	כ	ס	ו	ח	ה	נ
ר	ה	ה	ב	ב	ק	ז	נ	ת	+	ז	ס
נ	+	א	ק	ס	ר	ו	ב	ה	ז	ו	א
ו	ט	א	ק	+	ב	ב	פ	ר	ס	ב	ש
כ	ט	ס	+	ו	ז	נ	פ	ז	+	ש	ר

רותם המדבר
שיזף מצוי
לענה
אשל
אטד החוף
שיטה מלבינה
זית
חרוב
רימון
ערף דביק
אוג הבורסקאים

הידעת?

עץ השקמה הוא ערך טבע מוגן בכל מקום בארץ. כידוע, פקחים צעירים שומרים על ערכי טבע כדי שנמשיך ליהנות מהם. בגנים לאומיים ובשמורות טבע אפילו סביונים וחרציות נחשבים צמחים מוגנים ואין לקטוף אותם.

חצו בזהירות את הכביש, וצעדו בעקבות השילוט אל באר אנטיליה (זו שנמצאת ליד "מרכז השירות" שבמרכז הגן ומצפון לבזיליקה).

« משימה 7 »

ושאבתם מים

בעבר היו באזור זה עשרות בארות שוקקות, שמהן נשאבו מי תהום בשפע לטובת החקלאות המקומית המשגשגת. הבאר שלידכם, באר מסוג אֶנְטִילִיה, כללה מתקן מיוחד להעלאת המים הביטו בשלט ההסבר והבינו כיצד היא פעלה.

1. **מצאו** בשטח את אבן הבסיס שבה ניצב בעבר המוט שנקשר לשור או לחמור (המוט סובב את גלגלי השיניים).

2. מהאבן **לכו** עד לפתח הבאר. כמה צעדים ספרתם? ____

3. **הקיפו** בהליכה את הבסיס המרוחק. האם אתם מסוגלים לדמיין כעת את מלאכת שאיבת המים?

הידעת?

אנטיליה היא מערכת
לשאיבת מים מבאר
בעזרת מסילות העולות
ויורדות מתוך הבאר.

המשיכו לצד הכביש הצר לכיוון מזרח (הים יהיה מאחוריכם), הגיעו אל חומת אשקלון וטפסו במדרגות "שביל החומה" עד לראשה (האיור יסייע לכם להתמצא).

« משימה 8

מפעילים את החושים

כאן, בראש החומה הגבוהה, אתם מוזמנים ליהנות מהנוף וגם לחוש את העבר וההווה של אשקלון הקדומה, על רכדיה הרבים. סמנו ✓ לצד הפעולות שהשלמתם בטיול על החומה.

- ☐ הביטו לכיוון שממנו באתם והבחינו טפסו במדרגות בעצים גדולים
- ☐ הבחינו בקרקע במשהו שאינו אבן טבעית ואינו צומח
- ☐ הבחינו בקול מלאכותי (מטוס? מכונית?) ובקול טבעי (ציוץ של ציפור?)
- ☐ התקרבו לעמוד קדום ש"תקוע" בתוך שרידי החומה
- ☐ הריחו (בלי לגעת) צמח שגדל בין אבני החומה
- ☐ עצמו עיניים וחושו את הרוח שמגיעה מן הים. אפשר להרטיב את האצבע, להצביע מעלה ולחוש באמצעותה את הרוח
- ☐ התכופפו וראו חרקים מקרוב
- ☐ העבירו את היד על הקרקע החולית

חזרו בכביש הצר לכיוון מערב (הים יהיה מולכם) ומעט אחרי שתחלפו על פני באר אנטיילה (שבה כבר ביקרתם) פנו שמאלה בעקבות השילוט המוביל אל הבזיליקה.

אמ.ל.ם
לילית
וי ארמ

« משימה 9

עיר אחת, כובשים רבים

בתקופה הרומית הגיעה העיר לשיא פריחתה. הסתכלו סביבכם: במתחם הבזיליקה (מבנה עמודים יווני-רומי) עדיין ניצבים עמודים מתקופה זו וגם כותרות שיש שקישטו את ראשיהם. מלבד הרומאים שלטו בעיר עמים נוספים. **חברו קו בין שם הכובש למשפט המתאר אותו.**

הייתי בן לאימפריה עצומה ששמה קשור לבירתה של ארץ המגף. אהבתי לצפות בקרבות גלדיאטורים ולבקר באמפיתיאטרון.

נהגתי לצאת למסעות כיבוש מאירופה לארץ-ישראל, על גופי לבשתי שריון בעת קרבות ובשמי מסתתר צלב.

רומאי

כנעני

מוסלמי

התקופה
העוֹת'מאנית
1516-1917

התקופה
המוסלמית
המאוחרת
1291-1516

התקופה
הצלבנית
1099-1291

התקופה
המוסלמית
הקדומה
638-1099

התקופה
הביזאנטית
638-324

התקופה הרומית
37 לפני סה"נ -
324 לסה"נ

התקופה
ההלניסטית
332-37

התקופה
הפרסית
332-586

התקופה
הישראלית
586-1200

התקופה
הכנענית
המאוחרת
1200-1550

התקופה
הכנענית
התיכונה (ב)
1550-2000

התקופה
הכנענית
התיכונה (א)
2000-2200

אני מאמין בנביא מוחמד והספר הקדוש לי הוא הקוראן.

אני בן לעם קדום מאוד ששלט בעבר הרחוק בארץ-ישראל. נכבשנו על ידי בני ישראל לאחר שיצאו ממצרים. שמנו מתחיל באות כ'.

אשקלון הייתה אחת הערים שבהן גרתי וממנה נלחמתי בבני ישראל, ואפילו בשמשון הגיבור!

פלשתי

צלבני

« משימה 10

שנ"ה טובה: פקחים צעירים למען הסביבה

היי חבר'ה!

רגע לפני שאתם מסיימים את
הסיור בגן לאומי אשקלון, יש
משהו חשוב שאני רוצה שתדעו.

ברחבי ישראל,

כאשר תפגשו את הסמל הזה

דעו שהגעתם למקום מיוחד שצריך לשמור עליו. כדי שתזכרו איך צריך להתנהג, המצאתי את כללי שנ"ה טובה:

ש - שביל. למען ביטחונכם, ועל מנת שלא לפגוע בשמורת הטבע, יש ללכת אך ורק בשבילים המסומנים.

ג - גידול. שמרו על הניקיון - הלכלוך אינו נעים לאנשים וגם פוגע בבעלי החיים. חשבו על תן שאוכל חטיף או שועל שבולע ניילון.

ה - הסתכלו בלבד. אל תגעו בחי, בצומח בדומם ובעתיקות שסביבכם, כדי שגם מבקרים אחרים יוכלו ליהנות מהם וכדי שלא נהרוס אותם.

התבוננו באיורים וסמנו בעיגול את ההתנהגויות המזיקות שאולי ראיתם בביקור שלכם בגן לאומי אשקלון.

ועתה, אם סיימתם בהצלחה 7 משימות לפחות, אתם זכאים לתג "פקחים צעירים" - ילדים שיוזעים מה החשיבות של השמירה על הסביבה ואף עושים למען הסביבה. טקס ההתחייבות יערך ב"מרכז השירות למטייל", הממוקם במרכז הגן הלאומי.

התחייבות הפקחים הצעירים

אני, פקח/ית צעיר/ה בישראל,
אמשיך לבוא לטבע, להכיר ולטייל.
אספר לילדים אחרים, לקרובים ולשכנים
על מה שלמדתי ועל "פקחים צעירים".

אני מתחייב/ת לשמור בכל האתרים
על בעלי החיים, הדומם, העצים, הפרחים,
להתנהג בשמורות ובגנים בצורה נאותה
ולדאוג שהסביבה תהיה נקייה.
לכבד את הטבע ואת כל אוצרותיו
בכל מקום ובכל מצב.

על החתום _____

תאריך _____ ניתן באתר האנציקלופדיה

שם עורך הטקס _____ חתימת עורך הטקס _____

www.tevakid.org

חפשו אותנו ב-

פקחים צעירים ברחבי הארץ:

1. שמורת טבע תל דן
2. גן לאומי מבצר נמרוד
3. שמורת טבע מושושים
4. שמורת טבע גמלא
5. שמורת טבע נחל עמוד
6. גן לאומי בית שערים
7. גן לאומי קיסריה
8. גן לאומי אפולוניה
9. גן לאומי ירקון
10. גן לאומי עין חמד
11. גן לאומי בית גוברין
12. גן לאומי אשקלון
13. גן לאומי הרודיון
14. שמורת טבע עינות צוקים

להתראות בגנים
הלאומיים ובשמורות
הטבע!

